

LEEVI

4/2018

LEEVI on Madetojan musiikkilukion opiskelijoiden äidinkielen ja kirjallisuuden syventävällä *Toimitustyö*-kurssilla (ÄI14) toimittama lehti. Lehteä alettiin julkaista vuonna 1982.

PL 45
Leevi Madetojan katu 1
90015 OULUN KAUPUNKI

puh. 050-3672236

Päätoimittajat

Laura Halonen ja Janica Keränen

Toimittajat

Hanna-Leena Hildén

Ella Jämsä

Eveliina Jäntti

Veeti Kainulainen

Juho Karvonen

Matilda Koistinaho

Turo Kujala

Tuomas Launimaa

Patrik Moilanen

Stella Vikstedt

Kansi Eveliina Jäntti

Ohjaava opettaja Kai Hissa

Sähköinen lehti <http://www.ouka.fi/oulu/madetojan-musiikkilukio/leevi-lehti>

LEEVI 4/2018

SISÄLLYS

PÄÄKIRJOITUS Ja matka vain jatkuu

Laura Halonen ja Janica Keränen

REPORTAASI Suunnannäyttäjä ja syntymäpäiväsankari – Madetojan juhlintaa

Laura Halonen

AJANKOHTAISTA Hallituksen kuulumisia

Hanna-Leena Hildén ja Stella Vikstedt

HAASTATTELU Yhteiskunta ymmärryksessä – kansainvälisyys kiikarissa

Hanna-Leena Hildén

KONSERTTI “Freude, schöner Götterfunken! Götterfunken!”

Juho Karvonen

MUSIKAALI Tirlirlittä!

Juho Karvonen

Ylioppilaskirjoitusten äidinkielen koe uudistui syksyllä 2018. Esseekokeen tilalle tuli kirjoitustaidon koe, jossa kokelaan pitää kirjoittaa noin 6000 merkin eli noin 1000 sanan mittainen kirjoitelma ja käyttää vähintään kahta aineistoa. Molemmat tämän syksyn valiokirjoitelman kirjoittajat valitsivat saman tehtävän: ”Mitä hyvää tai pahaa sanoilla voi saada aikaan?”

VALIOKIRJOITELMA Onko sanoillani ja mielipiteilläni väliä?

Kaisa Palo

VALIOKIRJOITELMA Paljon pahaa, mutta enemmän hyvää!

Lauri Ala-Mursula

NOVELLI Jäässä

Ella Jämsä

SARJAKUVA Nearest

Eveliina Jäntti

PÄÄKIRJOITUS

Ja matka vain jatkuu

Lumeton alkutalvi ulkomaailmassa mietityttää, ja kouluun saavumme edelleen kumppareissa. Madetojalla päivät ovat täynnä sekalaisia tuntemuksia: abiturientteina haikailemme ökövuoden kaavamaisuuden perään, mutta toisaalta juhlimme lukiomme viisikymmenvuotista matkaa. Ainaiset musiikin tunnit piristävät edelleen päiväämme abien lähes tyhjissä lukujärjestyksissä.

Oulun musiikkioppikoulu aloitti toimintansa 50 vuotta sitten, ja se nimettiin Madetojan musiikkilukioksi vuonna 1974. Jo alkuvaiheessaan lukiomme kohtasi useita vaikeuksia: taloudellista ahdinkoa ja lakkautusuhkia. Onneksi opinahjomme säilytettiin ja muutettiin kaupungin ylläpitämäksi oppilaitokseksi. Se on tarjonnut koulutusta jo tuhansille muusikonaluille.

Siksi on huolestuttavaa lukea valtion koulutusuudistuksista – budjettileikkauksista, ryhmäkokojen kasvattamisesta ja kyläkoulujen lakkauttamisesta syrjäseuduilla – , sillä ne vaikuttavat kaikkien koulujen toimintaan salakavalasti. Muun muassa Suvi Teräsniska, Vuoden madetojalainen 2017, on puhunut musiikkilukioiden säilyttämisen puolesta. On tärkeää mahdollistaa musiikillinen toisen asteen koulutus myös Pohjois-Suomen nuorille; Madetojan musiikkilukio on tähän asti loistanut tehtävässään.

Kouluumme on kehittynyt vuosien saatossa omaperäinen kulttuuri: oppilaita ryhmätetään ja suhteita tiivistetään koulun tapahtumissa, ja madetojan henki leijuu rakennuksesta työmaalle. Syksy on kaikille täynnä hulinaa. Joulutekijä tekee tuloaan, ja ainaiset esitykset pitävät ihmiset kiireisinä. Joka vuosi järjestettävällä LaaSoa-kurssilla valmistetaan koko koulun yhteiset hulinaviikot, joita kaikki odottavat innolla. Abit valmistelevat abigaalaa, penkkareita ja yo-juhlaa, kun taas ykköset ja kakkoset valmistelevat muun muassa wanhoja ja penkkarirekkojen kylttejä. Kaikki odottavat innokkaina tulevaa.

Mitä tulevaisuudella on tarjottavana? Mihin suuntaan Madetojan musiikkilukio kehittyy? Toivomme koulullemme kaikkea parasta ja abeille onnea kirjoituksiin!

Laura Halonen ja Janica Keränen, päätoimittajat

REPORTAASI

Suunnannäyttäjä ja syntymäpäiväsankari – Madetojan juhlintaa

Maanantaina 5.11.2018 juhlistettiin Madetojan musiikkilukion viisikymmenvuotista taivalta Madetojan salissa. Paikalle kerääntyneet saivat nauttia mitä monipuolisimmista ohjelmanumeroista. Tässä Leevin toimittaja jakaa tunnelmiaan illasta.

Teksti Laura Halonen kuvat Tuomas Launimaa

Madetojan tyttökuoro

Istun koneeni ääreen samana iltana kello yhdeksän. Mielessäni pyörii ajatuksia niin illan esityksistä kuin juhlan vierailuvista tähdistäkin eli Madetojassa joskus opiskelleista alumneista. Keitä olivat meitä edeltäneet lahjakkuudet, mihin he erikoistuivat, ja voiko meistä tulla yhtä taitavia?

Madetojan salissa – missä muuallakaan?

Yleisöä oli lähes joka penkillä, ja oli hienoa nähdä monen eri ikäluokan edustajia katsomossa. Illan ohjelmisto lämmitti mieltä: lähes jokainen lukiossamme opiskeltava musiikin ylähaara oli edustettuna. Juhlan aikana kuultiin niin lauluyhtyettä, orkesteria solistivieraineen kuin salsaorkesteriakin Madetojan salin tunnelmallisissa tiloissa.

Säkenöiviä esiintymisiä

Illassa palkittiin myös Vuoden madetojalainen: tänä vuonna voittajaksi valikoitui sopraano

Helena Juntunen. Hänen olemuksensa ja ammattimainen äänenkäyttönsä vakuuttivat taituruudellaan nekin, jotka eivät olleet häntä aiemmin kuulleet. Esityksien välissä kevyttä otetta tapahtumaan toivat alumnien tervehdykset maailmalta. Entisten Madetojan opiskelijoiden näkeminen lavalla vahvasti tunnetta siitä, että oman lajinsa taitajaksi voi päästä kuka tahansa tahdonvoimalla ja sinnikkyydellä varustettu.

Madetojan henkeä on usein hankala pukea ajatuksesta sanoiksi. Se on enemmänkin tiloissamme valitseva olotila ja ilmiö kuin pelkkä ohimenevä tunne. Tänään henki oli vahvana läsnä: se leijaili jokaisen ylle, huokui alumneista ja opettajista, säteili nykyisten madetojalaisten silmissä ja lämmitti katsomon istuimet. Harvassa ovat ne kerrat, kun olen kokenut vastaavaa yhteenkuuluvuuden, hyväksynnän ja musiikin riemun aikaansaamaa ilmapiiriä. Ilta oli kokemuksena rento ja lämminhenkinen, ja muistelen sitä varmasti vuosienkin päästä.

Alumnien lauluyhtye

AJANKOHTAISTA

Hallituksen kuulumisia

Luvassa opiskelijakunnan hallituksen viimeaikaisia kuulumisia sekä tietoa tärkeistä päätöksistä ja uudistuksista.

Hanna-Leena Hildén ja Stella Vikstedt

Marraskuu 2018

- Hallituksemme kokoontui **kolme kertaa**. Näillä kerroilla tapahtunutta:
 - Sovimme **itsenäisyyspäivänä** järjestettävien **opiskelijakunnan tanssiaisten** työnjaoista.
 - Puhuimme hallituksen ylläpitämistä **some-käyttäjistä** ja keksimme niihin uutta sisältöä.
 - Päätimme budjetin **lauluklubiin**.
 - Aloimme harkita **kortinlukijan** hankintaa helpottamaan tulevia kahvitustilaisuuksiimme.
 - Valitsimme Enni Viitasaaren opiskelijakunnan hallituksen **SLL-vastaavaksi**. SLL-vastaava on yhdessä puheenjohtajan kanssa konkreettisesti aktiivisessa yhteistyössä **Suomen Lukiolaisten Liittoon** sekä sen piirijärjestöihin.
- Puheenjohtaja Lauri Liimatainen ja sihteeri Atte Antikka vierailivat **opettajainkokouksessa**. Keskustelun aiheita olivat mm.
 - Luokkien väliset sähköiset ja niiden järjestäminen.
 - Oulun nuorisovaltuusto **ONE**n vaaleissa äänestäminen.
 - Ylioppilaskokeiden aikana olevat P-luvat.
- **Kysymyksiä ja vastauksia** -käytäntö
Olemme päättäneet, että vastaamme jokaisen kuukausitiedotteen lopussa kysymyksiin ja palautteisiin, jota saamme esimerkiksi ”Sarahah”-palvelussa, jossa meille voi kirjoittaa viestin anonyymina.
 - Julkaisemme kuukausitiedotteet drive-kansioomme sekä some-käyttäjätileillemme!
Linkki Sarahahiin <http://madisopkh.sarahah.com/>
Linkki Driveen <https://drive.google.com/drive/folders/1cxOnzdUyygxYHmpsVC6QpzvBtOAYrsNW?usp=sharing>

Mukavaa joulun odotusta, <3:llä Hallitus
(Kirjoittajat ovat Madetojan musiikkilukion opiskelijakunnan hallituksen jäseniä.)

HAASTATTELU

Yhteiskunta ymmärryksessä – kansainvälisyys kiikarissa

Hanna-Leena Hildén

European Youth Parliament eli Euroopan nuorten parlamentti (EYP Finland) on poliittisesti sitoutumaton nuorisjärjestö, joka kouluttaa nuoria ympäri Eurooppaa aktiivisiksi kansalaisiksi. EYP Finland järjesti syksyllä 2018 neljä alueellista istuntoa ympäri Suomen, joissa 16–22-vuotiaat nuoret pääsivät keskustelemaan, oppimaan ja väittelemään ajankohtaisista aiheista.

Koulumme antoi tukea neljälle Madetojan musiikkilukiolaiselle, jotka lähtivät Vaasaan EYP:n alueelliseen istuntoon marraskuun puolivälissä. Haastateltavana ovat **Essi Lievetmursu 2B, Iida Salonurmi 2C** sekä **Akusti Pitkänen 3C ja Karoliina Ukkola 3C.**

Esittelisittekö lyhyesti tapahtuman idean?

Istunnon teemana oli *Kestävä kehitys – Euroopan kaupungit edelläkävijöinä*. Delegaatit eli valtuuskunnan jäsenet jakaantuivat seitsemään eri komiteaan, joista jokainen käsitteli viikonlopun aikana omaa aiheitaan. Me madislaiset sijoituimme eri komiteoihin. Tapahtumassa oli mukana edustajia ympäri Eurooppaa, minkä vuoksi työskentelykielenä toimi englanti.

Mitä viikonloppunne sisälsi käytännössä?

Tapahtuma alkoi perjantaina omissa komiteoissa ryhmäytymisellä, mikä toimi hyvänä jään murtajana. Vaikeista asioista ei tarvinnut myöhemmin keskustella täysin uusien ihmisten kanssa, kun oltiin jo hieman tutustuttu toisiinsa.

Lauantaina pääsimme itse asian pariin. Keskustelimme komiteoissa aiheistamme ja valmistimme niistä esitykset sunnuntaina pidettyä yleiskokousta varten. Päivän ohjelma päättyi ryhmäyttävään kokemukseen tanssilattialla, mutta ilta jatkui aamutunneille saakka puheiden valmistelun ja esitysten tutkimisen merkeissä.

Sunnuntaiaamu alkoi maittavalla aamupalalla ja tavaroiden pakkaamisella, minkä jälkeen siirryimme viereisen koulun tiloihin yleiskokoukseen. Kokouksen rakenne jäljitteli Euroopan parlamentin yleiskokouksen rakennetta, mikä teki tunnelmasta jännittyneen ja toisaalta aidon tuntuisen.

Miksi halusitte lähteä mukaan? Entä mitä kokemuksesta jäi käteen?

Karoliina:

Kuulin EYP:stä yhteiskuntaopin tunnilla, minkä jälkeen etsin itse lisätietoa sen toiminnasta. Kansainvälisyyttä ja Eurooppaa koskevat asiat sekä kestävään kehitykseen liittyvät teemat ovat kiinnostaneet

minua ennenkin, joten päätin hakea mukaan, vaikken paljoa itse istunnosta tiennytkään. Kokemus oli erittäin antoisa, ja sain todella hyvää englannin treeniä!

Akusti:

Olen ollut pitkään kiinnostunut Euroopan asioista sekä ympäristöstä. Siksi minäkin innostuin yhteiskuntaopin tunnilla EYP:n toiminnasta ja tulevista istunnoista, joihin halusin heti mukaan. Olen osallistunut aikaisemmin Suomen Lukiolaisten Liiton Water-tapahtumaan, jota on helppo verrata EYP:n istuntoon. En siis pelännyt lähteä mukaan.

Iida:

Vaikuttaminen ja kansainvälinen politiikka on kiinnostanut minua jo pitkään, ja kun kuulin, että muitakin madislaisia oli lähdössä kyseiseen istuntoon, päätin ilmoittautua mukaan. Aihe vaikutti mielenkiintoiselta ja tapahtuma hyvältä tilaisuudelta oppia lisää EU:sta ja vaikuttamisesta.

Essi:

Olen aloittanut EYP-hommat vuonna 2016 ja toiminut delegaattina aiemminkin, mutta tällä kertaa siirryin järjestäjän hommiin. Istunto oli todella hauska, ja tekemistä riitti yövahdista kahvinkeittoon. Käteen jäi univaje ja paljon ihania uusia kavereita ympäri Eurooppaa. Suosittelen ehdottomasti EYP:n toimintaa kaikille, jotka ovat kiinnostuneita ajankohtaisista yhteiskunnallisista asioista ja halukkaita kehittämään ja haastamaan itseään!

Todistuksen lisäksi koko porukalle jäi käteen kiinnostusta Euroopan asioihin ja motivaatiota meitä kaikkia koskevien ongelmien ratkaisemiseksi. Englannin kielen käyttö toi rohkaisua vieraskieliseen ilmaisuun ja antoi paljon täytettä sanavarastoon. Reissusta sai myös uusia työkaluja muun muassa itsensä kehittämiseen, omien mielipiteiden esille tuomiseen ja ryhmässä toimimiseen.

Seuraavat alueelliset istunnot pidetään Suomessa syksyllä 2019. Lisätietoa Euroopan nuorten parlamentista ja sen järjestämisestä tapahtumista nettissä: <https://eypfinland.org/> Suurkiitos haastateltaville!

KONSERTTI

“Freude, schöner Götterfunken! Götterfunken!”

Juho Karvonen 15.12.2018

Näihin sanoihin loppuu rytinällä ja puhtaalla voimalla **Ludwig Van Beethovenin** viimeiseksi jäänyt 9. sinfonia Madetojan salissa. Sinfonian esittämään isoon kokoonpanoon kuuluivat **Eivind Gullberg Jensenin** johtamat Oulu sinfonia, solistit sekä ylpeänä mainiten meidän Madetojan musiikkilukion projektikuoro Tuiran kamarikuoron avustamana! Konsertti esitettiin 13.12.2018 torstaina.

Koko projekti alkoi koulumme luentosali 1:ssä koelauluilla täysin samoilla sanoilla, joihin konserttipäivänä lopetettiin. Suomeksi käännettynä teksti raikaa seuraavasti: “Riemun jumalainen kipinä!” Koelauluissa testattiin projektikuoroon pyrkivän ääniala sekä kestävyyttä ja äänenkäyttöä, jota jokainen kyseisessä kuorossa laulava väistämättä tarvitsee. Kuten moni muukin, ymmälläni ja onnellisena kävelin ulos luentosalista tajuten, että pääsen oikeasti laulamaan Oulu sinfonian kanssa projektikuorossa oodia ilolle!

Kuva: Tuomas Launimaa

Vivahteita Ludwigin ajatuksista ja tunteista voi kuvitella pelkästään nuottia katsomalla tai teosta kuuntelemalla

Ennen kuolemaansa kuuroutuneen myöhäisklassismin säveltäjä ei paljon ollutkaan huolestunut nuottin mukaan laulettavien osuuskien käytännöllisyydestä. Beethoven kirjoitti nuottiviivaston yläpuolelle muun muassa tenoreille jopa kaksiviivaista A:ta. Toisin sanoen aivan hullua, eikö vain tunarito-verit? Näitä seikkoja kurssia pitäneet **Johanna Kemppainen** ja **Mari Klemetilä** tähdensivät

harjoituksissa kovasti. Kenenkään ei tulisi käyttää harjoituksissa ääntään armottomasti. Beethoven varmasti pohdiskelikin käsiään viekkaasti hieroen yhteen: “Siinä niille vähän säveliä purtavaksi!”

On aina minusta ollut uskomatonta ja hienoa, miten elämästä saanut tuskaa sisällään tunteva säveltäjä voi tuoda sitä itsestään esille. Puhumattakaan siitä, miten säveltäjä muuntaa sen tuskan joksikin niin kauniiksi ja positiiviseksi. Tämä käy toteen Beethovenilla esimerkiksi sinfonioiden eri osien muodossa. Beethovenin 9. sinfonian viimeinen neljäs osa on kuin voimaa täynnä iloa ja iloa täynnä voimaa. **Friedrich Schillerin** runon sovitetut sanat kajahtavat ylistäen tasa-arvoa, vapautta ja ennen kaikkia iloa.

Yksi ikimuistoinen kokemus lisää sekä esiintyjille että yleisölle

Ennen sinfonian kolmatta osaa kuoro astui lavalle hitaasti mutta varmasti. Lempeä kolmas osa sai rauhallisuuden virtaamaan kehooni Madetojan salin akustiikan ja Oulu sinfonian kauniin soiton ansiosta. Ukkineni, joka täytti joulukuun alussa 85 vuotta, pääsi katsomaan muiden läheisteni kanssa konserttia. Ukkillani on todella huonon kuulo, johon totesin mielessäni kuitenkin onnellisena, että ei ole tarvetta huolehtia siitä, kuulisiko hän sinfonian viimeistä osaa. Viimeinen osa nimittäin lähti kuin tykin kuulasta mollissa riitasoinnolla, eteni urheasti ja loppui samalla tavalla riemukkaasti duurissa. Yleisön aplodit kestivät pitkään.

Minä sekä monet muut osaavat laulajat pääsimme taidoillamme tähän mahtavaan projektiin mukaan, ja voin varmasti jokaisen mukana olleen puolesta sanoa, että olemme kiitollisia. Kiitollisia sisua vaativista harjoittelusta, projektia ohjanneiden jaksamisesta sekä kylmiä väreitä antavasta kauniista konsertista, josta tuli meille ikimuistoinen.

Tämä on sitä Madetojan meininkiä!

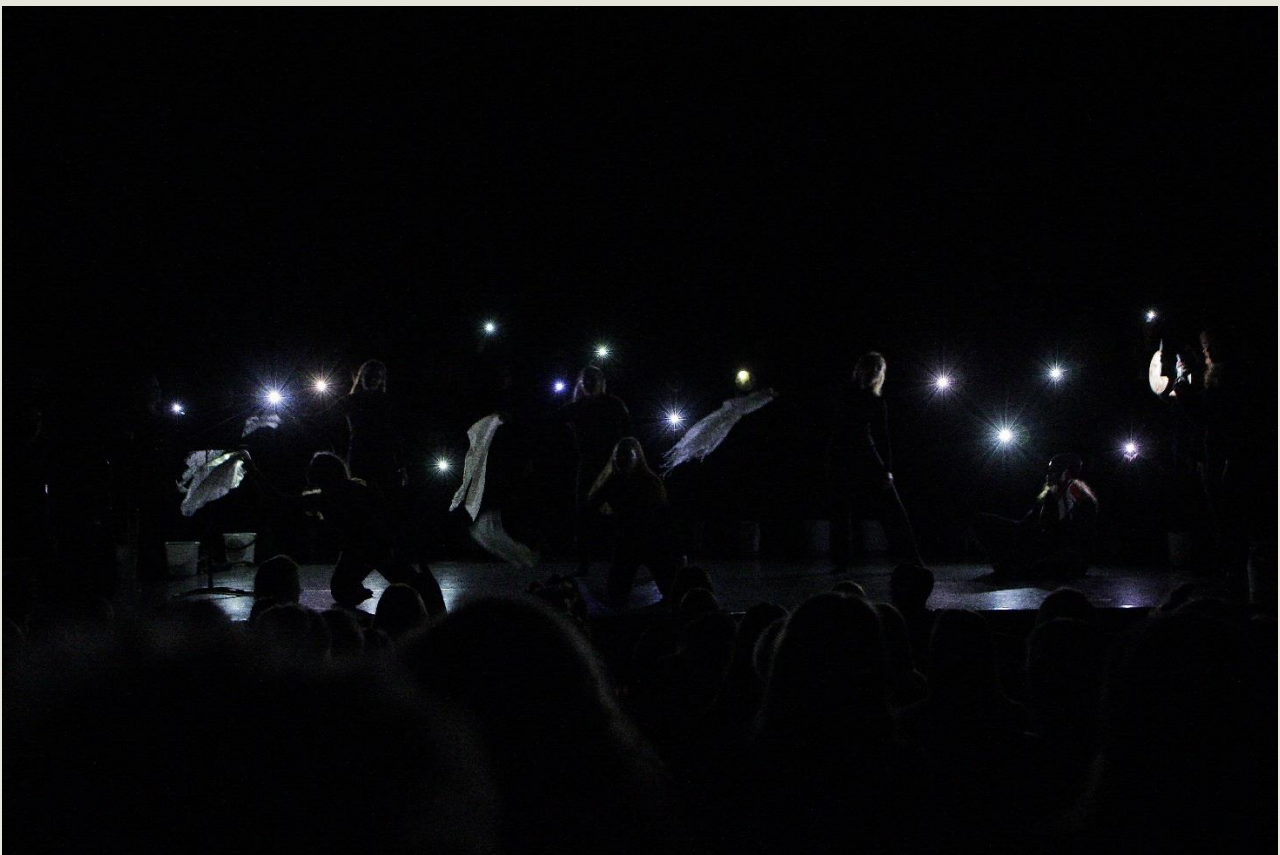
Kuva: Tuomas Launimaa

MUSIKAALI

Tirlirlittiä!

Madetojan musiikkilukion lastenmusikaalia *Untuvi ja pohjolan matkat* suunniteltiin ja harjoiteltiin esityskuntoon vain yhden jakson ajan Musiikkiteatteri-kurssilla.

Juho Karvonen 15.12.2018

Kuva: Tuomas Launimaa

Aluksi musikaalukurssin ensimmäisessä kokoontumisessa rentouduttiin. Nimenhuudon jälkeen musikaaliturssia pitäneet musiikin lehtori **Anne Ålander** ja taiteellinen johtaja **Johanna Kemppainen** käskivät väsyneitä opiskelijoita olemaan heidän lempilintunsa ja kävelemään ympäri luokkaa. Varmasti aika harva meistä osasi arvata, että linnut tulisivat liittymään tähän uuteen musikaaliimme.

Seuraavaksi Anne ja Johanna esittelivät musikaaliturssin. Edessä olisi huoneteatterina esitetty lastenmusikaali. Siinä käytettäisiin apuna pohjoismaalaista *Nordic Sounds* -projektia, jonka tarkoituksena on tuoda yleissivistystä ja opettaa muille maille Pohjoismaiden kulttuuria ja samalla säilyttää sitä kehittyvässä nykypäivän yhteiskunnassa.

Jotta jokainen halukas pystyi jatkamaan musikaaliryhmässä, ennakkotehtävänä oli suunnitella musikaalia laittamalla juoni- sekä kappale-ehdotuksia *Nordic soundsista*. Anne ja Johanna panivat lopuksi

kaikki tehtävänpalautukset yhteen ja loivat juonen, jonka he kertoivat meille jakson alussa. Tarinassa kotona Suomessa olisivat variksenpoikaset, joista yksi on pääosassa. Olin suorastaan otettu ja aivan ymmälläni, kun Anne kertoi heidän miettineen juuri minua päärooliin. “Totta kai otan pääroolin vastaan!” vastasin luokassa reippaasti kiitollisena. Nimesin hahmoni myöhemmin *Untuviksi*.

Kuva: Tuomas Launimaa

Hahmoryhmiä oli enemmän kuin vain Suomen variksenpoikaset. Musikaalin juonessa tavattiin muun muassa Ruotsin kakkiaiset, Tanskan metsän eläimet, Norjan vuorenpeikot, näkki ja monia muita hassuja hahmoja. Tarinassa Untuvi eksyy vahingossa pois kotoa nukahdettuaan pahvilaatikkoon, kun muut variksenpoikaset eivät otakaan häntä mukaan leikkimään. Untuvin matka käy läpi kaikkien Pohjoismaiden ja samalla Untuvi etsii kykyään oppia lentämään takaisin kotiin.

Musikaalissa käytettiin monille varmasti tuttuja kansanlauluja, kuten suomalaista *Tirlirlittiä* ja ruotsalaisten *Vem kan seglaa*. Osa biiseistä sävellettiin myös ryhmän kanssa itse. Tunnelmat vaihtelivat musikaalin harjoituksissa ryhmäläisten kokemasta vaikeudesta opetella biisejä eri kielillä ulkoa ja yleisestä hitaasta kehityksen tahdist. Onneksi kuitenkin hyvät ja kuria pitävät opettajamme saivat meidät jaloilleen ja esityskuntoon ennen musikaalin esityksiä.

Kuva: Tuomas Launimaa

Esityksiä oli yhteensä neljä. Kaksi ensimmäistä esitystä olivat koululla, tiistain toinen maksullinen iltaesitys ja toinen Madetojan musiikkilukion oppilaille esitetty koulun näytös keskiviikkona. Kaksi viimeistä näytöstä vietiin Kiiminkijoen koululle torstaina. Yleisönä oli vihdoinkin meidän kohdeyleisö, eli alakouluikäiset lapset! Olen todella varma siitä, että jokainen musikaaliryhmäläisistä pystyi heittäytymään helpommin ja paremmin. Oli hienoa tuntee olonsa onnistuneeksi ajatellen pikkulasten korvaamattomia reaktioita ja elämyksiä. Ne antoivat potkua ja tsemppiä viimeiseen esitykseen.

Lapsille pienimmätkin asiat voivat tuntua elämääkin suuremmilta. Meillä oli jo heti faneja odottamassa ruokalassa heittäen ylävitosisia ja kysyen enemmän hienosta esityksestä. Tunsin oloni otetuksi, kun yksi lapsista jopa pyysi minut kavereidensa kanssa syömään pottuja jauhelihakastikkeen kanssa! Oli mahtavaa, kun jäimme jokainen noiden pienten lasten mieleen. Kiitos koko musikaaliporukalle jaksamisesta ja tämän syksyn uurtamisesta!

Kuva: Tuomas Launimaa

VALIOKIRJOITELMIA

Onko sanoillani ja mielipiteilläni väliä?

Nyky-yhteiskunnassa sananvapautta ja omien mielipiteiden ilmaisua pidetään suuressa arvossa. Sananvapaus on perusoikeus, joka antaa jokaiselle meistä vallan käyttää sanojamme sensuroimatta niin lehtien sivuilla, internetin kommenttipalstoilla, sosiaalisessa mediassa kuin kasvotustenkin. Meillä on jokaisella oma ääni ja sananvapauden myötä myös mahdollisuus tuoda se esille. On kuitenkin olennaista huomioida, kuinka sanojaan käyttää: hyvään vai pahaan? Millaisia ovat sanojemme vaikutukset ympäröivissä ihmisissä ja yhteiskunnassamme? Onko omien sanojen tai mielipiteiden tuominen julki edes merkityksellistä, ja jos on, niin kenelle?

Internet ja nykypäivänä etenkin sosiaalinen media ovat antaneet aivan uudenlaisen kanavan puhua. Mielipiteiden ilmaiseminen ja tuominen esille suurelle yleisölle on huomattavasti entistä helpompaa. Helppouden myötä tulee kuitenkin esille taas uusi kompastuskivi: sosiaalisessa mediassa on myös helppoa sanoa asiat täysin miettimättä ja editoimatta. Kaverin Instagram-kuvaan ikävän kommentin kirjoittaminen on nopeaa ja vaivatonta. Nuorten keskuudessa niin somessa kuin kasvotustenkin on levinnyt tapa ”roastata” toisia. ”Roastaus”-kulttuurissa toisia ikään kuin leikkimielisesti haukutaan, vaikka omaan korvaani tämä kuulostaa useasti toisen kiusaamiselta. Kuitenkin se, joka keksii parhaat ”roastit”, on ”coolein”, ja toisen osapuolen on vain naurettava mukana, vaikka kuinka tuntuisi pahalta. Kaiken voi sanoa toiselle päin kasvoja, jos sen vain sanoo kuin vitsin. Kommunikointi tapahtuu toisille naureskelemalla ja muiden ominaisuuksia pilkkaamalla. Onko toisen ulkonäön tai tapojen arvosteleminen ääneen todella tarpeellista, sanoi sen sitten ”läpällä” tai ei? Ei ainakaan minun mielestäni, mutta silti näin tapahtuu.

Samantapaisesta ilmiöstä kertoo Sauli Fay Facebook-kirjoituksessaan (7.9.2014). Fay kertoo todistamastaan tilanteesta, jossa vanhahko nainen avoimesti arvosteli ja pilkkasi nuorta, lievästi kehitysvammaista, liikuntarajoitteista tyttöä. Tilanteessa nainen koki velvollisuudekseen kertoa voimakkain sanankääntein mielipiteensä tytön toimintarajoitteesta, ja siitä kuinka sellaisten ”ei kuuluisi elää”. Tarina on melko tyrmistyttävä. Tarinan tilanne on hyvin radikaali ja raju, mutta toisaalta sen tapahtumat eivät ole kovin harvinaisia. Voimme kuulla ohimennen esimerkiksi nuorison kommentoivan ohi kulkevia ihmisiä tai kulmakuppilassa ystävyksien arvostelevan tarjoilijan hiustyyliä. Sanat voivat aiheuttaa suurta mielipahaa, mutta usein se jätetään vain kylmästi huomioimatta. Toisten loukkaamisen ja oma negatiivisen mielipiteen sanomista pidetään siis tärkeämpänä kuin sitä, miltä kommentti lopulta sen vastaanottajassa tuntuu. Mutta vaikka jostain piirteestä toisessa ei pitäisikään, onko sen sanominen ääneen välttämätöntä?

Erilaisista ihmisistä, ilmiöistä tai kysymyksistä muodostamamme mielipiteet riippuvat aina omasta näkökulmastamme: siitä mitä henkilökohtaisesti pidämme tärkeänä, mitä arvostamme ja mitkä piirteet tai asiat luokittelemme heikkouksiksi tai huonoudeksi. Tuomas Enbuske pohtii ”Epäkorrektia, Tuomas Enbuske!” videokatkelmassa (2.10.2011) mielipiteiden merkitystä ja sitä, miksi edes ajatteleamme mielipiteillämme olevan väliä. Enbuske keskustelee videokatkelmassa mielipidevaikuttaja Jukka Relanderin kanssa esimerkiksi valistuksen ajasta. Valistuksen perusajatus on se, että jokaisella on oikeus mielipiteeseen. Niitä, jotka seisovat järkkymättömästi mielipiteidensä takana, ihailaan. Relander ilmaisee kuitenkin tähän valistuksen ihanteeseen liittyvän ongelman: kun oman mielipiteen takana seisotaan liian vankasti, ei argumentaatiotilanteita enää synny. Asioiden pohtiminen ja kyseenalaistaminen jää vähäiseksi, kun oma mielipide luokitellaan automaattisesti oikeaksi.

Internetissä asioista ei tosiaankaan keskustella, ja se vähäinenkin argumentaatio jää tasolle ”te ootte kaikki tyhmi”, kuten Relander videolla kertoo. Internetissä tietystä aiheesta on esillä kaksi vastakaista näkemystä, jotka ”huutavat toisilleen”. Toisen mielipidettä ei arvosteta ja se halutaan vain kumota. Omasta poikkeavia näkökulmia ei lähestytä avoimesti tarkastellen eikä omaa näkökulmaa pyritä sen enempää perustelemaan. Tällaisten keskusteluiden” tarkoituksena ei yleensä olekaan ongelman ratkaiseminen, vaan oman äänen kuuluttaminen. On saatava sanoa jotain, vaikka asiasta ei tietäisikään mitään.

Tämä Relanderin teoria vaikuttaa todella pätevältä, ja esimerkiksi voisi ottaa Sauli Fayn Facebook-kirjoituksen naisen. Naisen mielipide on täysin perustelematon, ja silti hän pitää sitä kaikilla mittapuilla täysin oikeutettuna. Nainen seisoo mielipiteensä takana, koska hän uskoo, että hänellä on siihen oikeus. Nuoren tytön tehtävä on hyväksyä kaikki, mitä hänestä sanotaan ja vain antaa häntä haukkuvalla naiselle tilaa sanoa sanottavansa. Fayn kuvailemassa tilanteessa mennään jo hyvin pitkälle. Pitäisikö tällaisissa tapauksissa puhua enemmän kiusaamisesta, kunnianloukkauksesta tai jopa henkisesti väkivallasta kuin pelkästään oman mielipiteen ilmaisusta? Tilanteessa ei keskustella, ei esitetä eriäviä mielipiteitä tai pohdita väitteiden paikkansapitävyyttä. Me sanomme, mitä haluamme, koska me voimme. Mutta sen, että jokin on mahdollista, ei pitäisi automaattisesti tarkoittaa, että niin on välttämättä toimittava.

Mitä sitten pitäisi sanoa? Pitäisikö mahdollisuuden tullessa vain olla hiljaa, ettei loukkaisi ketään? Sananvapaus ja oikeus puhua tai ilmaista omia tunteitään ja mielipiteitään avaa mahdollisuuksia tehdä rajattomasti positiivisia muutoksia. Synnytetään keskustelua ajankohtaisista ongelmista, nostetaan esille epäkohtia yhteiskunnassa ja saadaan aikaan muutosta. Mielipiteellä on väliä, jos ensin vaivautuu perehtymään aiheeseen ja valmistautuu keskustelemaan, perustelemaan ja myöntämään olevansa väärässä. Sanojen merkitys myös jokaisen yksilön päivittäisessä elämässä voi olla suurta, ja tästä esimerkiksi Kaija Pitkäniemi puhuu blogikirjoituksessaan ”Sano se ääneen!” (4.2.2014). Pitkäniemen mukaan asioiden ääneen sanomisella voi olla toiselle ihmiselle suuri merkitys ja näin voi ”avata uusia oivalluksen ovia” muille. Muilta tullut positiivinen palaute tuntuu hyvältä, ja yksikin sana voi pelastaa jonkun päivän. Pienet ja suuret kohteliaisuudet ja kannustukset merkitsevät paljon, mutta sanojen kanssa on edelleen oltava varovainen. Asioiden sanominen suoraan on monesti hyvä asia mutta suoruuskaan ei saisi olla peruste sanoa toiselle pahaa päin kasvoja, Pitkäniemi muistuttaa.

Sananvapautemme on hieno ja tärkeä asia, kun ymmärrämme myös sen asettamat velvollisuudet niin netissä kuin reaaliajassakin. Sanomalla ja valitsemillamme sanoilla voimme vaikuttaa. Voimme ilmaista tunteita, argumentoida, syyttää, väittää tai välittää. Tärkeää on tehdä valinta siitä, miten, milloin ja mihin tarkoitukseen sanoja käyttää. Voimme keskittyä puhtaasti siihen, että saamme aina vain oman äänemme kuulumaan, hyvässä ja pahassa, seurauksista piittaamatta. Vaihtoehtoisesti voimme taas käyttää sanoja merkityksellisesti puhumalla esimerkiksi ilmastonmuutoksesta, kehitysmaiden tyttöjen koulutuksesta tai koulukiusaamisesta. Elämme onnekaassa yhteiskunnassa, jossa on mahdollisuus sanoa ja olla vapaasti oma itsensä. Sanat ovat tärkein kommunikaatiovälineemme ja niillä on väliä.

Kaisa Palo

Paljon pahaa, mutta enemmän hyvää!

Sanoilla on voimaa. Sanojen käyttö muodostaa keskeisen osan ihmisten välisestä kanssakäymisestä: ilman sanoja viestintämme olisi nonverbaalista. Vaikka sanotaan, että kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa, tai että ihmisten välisestä viestinnästä 80 prosenttia olisi nonverbaalista, niin luulen, että ilman sanoja monesta asiasta keskusteleminen olisi vaikeaa. Sote-uudistuksesta tai modernin taiteen historiasta keskusteleminen voi olla ehkä mahdollista ilman sanoja, mutta varmuudella se on todella vaikeaa. Sanoilla on siis merkitystä. Sen lisäksi, että sanoilla on merkitystä, on sanoilla useimmiten jokin merkitys, yksi tai useampi. Auto tarkoittaa autoa, mutta kansandemokratia ei välttämättä tarkoita kansan demokratiaa, useimmiten päinvastaista, riippuen tosin siitä, keneltä kysyy. Kuitenkin, sanoilla on merkitys. Sanat kertovat myös puhujasta ja hänen pyrkimyksistään. Merkityksellisten sanojen joukko usein muodostaa tarkoituksen: sanoilla puhuja koettaa pyrkiä johonkin, vaikuttamaan johonkin. Valta on kykyä vaikuttaa. Sanojen käyttö on siis vallan käyttöä, eli sanoilla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan johonkin. Vaikutus sen sijaan voi olla hyvin monenlaista: hyvää, huonoa, suurta, vähäistä tai olematonta. Joka tapauksessa, sanoilla on monenlaisia eri vaikutuksia, joten se mitä ilmeisimmin saa jotain aikaan. Siksi onkin syytä kysyä, mitä hyvää tai pahaa niillä saa aikaan.

Sanoilla voi saada hyvää aikaan, ja oikein aseteltuina oikeissa tilanteissa sanat voivat tuoda hyvää mieltä, oppimista ja kehitystä maailmaan. Kaija Pitkäniemi suosittelee blogikirjoituksessaan "Sano se ääneen!" (4.2.2014) lukijoille asioiden esille tuomista ja kannustavien kommenttien jakelemista sekä varoittaa puhumattomuudesta. Pitkäniemen mukaan asioiden sanominen ääneen johtaa uusiin oivalluksiin, uusiin ajatuksiin ja hyvään mieleen. Joskus Pitkäniemen mukaan se auttaa jopa avun tarpeessa olevaa. Edellä mainittuja Pitkäniemen näkemyksiä on helppo puolustaa: tuskin kukaan pahoittaa mielensä vilpittömästä, aidosta ja ansaitusta kehusta. Siinä jopa on mahdollisuus, että annettu kehu tuo kehu saajalle hyvän mielen. Siihen mahdollisuuteen kannattaa tarttua.

Olen myös huomannut omassa elämässäni sen, että sanoilla voi saada paljon hyvää aikaan. Jos en olisi keskustellut ystäväni kanssa ala-asteella laulamisesta ja ohimennen kuullut vinkkiä kuoroon liittymisestä, minulla olisi jäänyt yli kymmenen ikimuistoista ulkomaanmatkaa tekemättä ja monta pitkäaikaista ja syvää ystävyyttä solmimatta. Jos koulussa minulle ei olisi opetettu maantiedosta mitään, saattaisin ehkä luulla virheellisesti maapalloa litteäksi. Jos pappani ei olisi kertonut metsästysretkistään sunnuntaiaamuina kahvia keittäessään, en ehkä osaisi arvostaa luontoa sen edellyttämällä kunnioituksella. Edellä mainitut kolme esimerkkiä ovat tilanteita, jotka pohjautuvat sanojen vaihtoon, puolin ja toisin. Mikäli edeltäviä sanojen vaihtoja ei olisi koskaan syntynyt, uskoisin, että tähänastinen elämäni olisi ollut sisällöltään köyhempää ja ymmärtäisin paljon vähemmän ympäröivästä maailmasta. Toisten sanat ovat saaneet kohdallani siis paljon hyvää aikaan.

Sanojen hyvä vaikutus ei lopu kehumiseen tai minun omakohtaisiin kokemuksiini. Hyvin käytettyinä sanat luovat pohjaa kehitykselle, ja viisaista sanoista ja sanojen vaihdoista eri osapuolten välillä voi syntyä hienoja asioita: mieltä avaavia keskusteluja, uuden oppimista tai monenlaista konkretiaa. Konkretiasta hyviä esimerkkejä ovat monet yritykset tai lakiesitykset. Moni yritys tai lakiesitys on syntynyt jostakin silloin vallinneesta ratkaisemattomasta ongelmasta. Esimerkiksi Google on syntynyt tiedon hakemisen vaikeudesta ja Suomessa oppivelvollisuus kouluttamattomuuden aiheuttamista ongelmista. Lienee perusteltua sanoa, että kumpikin edellä mainittu on tuonut maailmaan paljon hyvää, mutta hyvä on myös muistaa se, että edellä mainitut esimerkit ovat syntyneet ongelmien pohjalta. Ilman ongelmien ja ikävien asioiden esille tuomista oppivelvollisuutta tai Googlea tuskin olisi syntynyt: pelkästään kehumalla olisi osoitettu tyytyväisyyttä vallitsevaan tilanteeseen ilman pyrkimystä kehitykseen. Siksi joskus pitää pystyä tuomaan esille ikäviä asioita ja ongelmia, jotta kehitys olisi mahdollista. Siksi ikävätkin sanat voivat olla tärkeitä, sillä oikein käytettyinä niillä on mahdollista saada paljon hyvää aikaan.

Kolikossa on kuitenkin kaksi puolta, ja niin on myös ikävien sanojen käytössä. Hyvän sijasta ne voivat saada nimensä mukaisesti ikäviä asioita aikaan. Sauli Fayn Facebook-kirjoitus (7.9.2014) tuo tätä ansioituneesti esille: ikävät sanat voivat tuoda ikäviä asioita. Kirjoituksessaan Fay kertoo tapauksesta, jossa hänen palvellessaan kahvilassa eräs asiakas jonossa puhuu ikävästi toisesta lievästi kehitysvammaisesta asiakkaasta tovin, ja pahimmillaan tilanne kulminoituu asiakkaan näkemykseen siitä, ettei toisen, lievästi kehitysvammaisen, asiakkaan kuulu elää. Toisin sanoen toinen asiakkaista näki oikeudekseen kiistää toisen asiakkaan ihmisarvo. Fayn mukaan lievästi kehitysvammaisen asiakas selvästi pahoitti mielensä tapahtuneesta omaksuen väitteet omasta huonomuudestaan ottamatta puolustuskantaa. Toista asiakasta haukkuneen asiakkaan puhe on yksiselitteisesti julmaa ja väärin, eikä sovi suomalaisen yhteiskuntaan, saatikka suomalaisen oikeustajuun, jossa kaikkien tulisi olla tasa-arvoisia ihmisiä lähtökohdistaan ja synnynnäisistä ominaisuuksistaan huolimatta. Tällaiset sanat saattavat niin asianomaista haukuttua kuin ulkopuolisiakin. Voiko tasa-arvoiseen tai reiluun yhteiskuntaan luottaa, jos kaikki sen jäsenet eivät usko jakamattomaan ihmisarvoon? Ikävät sanat ihmisten välillä saavat siis paljon pahaa aikaan: pahaa mieltä ja ihmisten välistä epäluottamusta.

Valta on kykyä vaikuttaa. Sanojen käyttö on siis vallan käyttöä, eli sanoilla pyritään vaikuttamaan johonkin. Entä jos vallankäyttö epäonnistuu? Silloin sanoilla voidaan saada paljon pahaa aikaan. Perusidea siitä, että luodaan vastakkainasettelua ja epäluottamusta nimeämällä vastapuoli ja haukkumalla se maanrakoon on lähtökohtaisesti huono, oli sitten kyse mikrotason esimerkistä, kuten Fayn Facebookissa esille tuomasta äärimmäisestä kahvilatapauksesta, tai sitten makrotason esimerkistä, kuten laajasta yhteiskunnallisesta keskustelusta. Sellainen sanojen käyttö on tyyppillisesti johtanut pahaan. Tästä on esimerkkinä populismi.

Populismin keskeinen ajatus on "me vastaan muut". Näin kirjoittaa Karoliina Knuuti populismin retoriikkaa erittelevässä artikkelissaan "Populismi on uudissanatehdas" (1.9.2017). Vaikka sinänsä populismissa, tai tarkemmin ilmaistuna, populistisessa retoriikassa, on hyviä elementtejä, kuten helposti ymmärrettävyys tai selkeys, niin sen perusta vastakkainasettelussa usein johtaa siihen, että populistinen tapa käyttää sanoja johtaa pahaan. Tähän liittyy populismin vahvuudet: helposti ymmärrettävyys ja selkeys. Kun monimutkaiset asiat taipuvat raaoksi yksinkertaistuksiksi ja eri mieltä olevat vihollisiksi, on suuri riski, että jakolinjat ja epäluottamus ihmisten välillä kasvavat. Se syö pohjaa niiltä keskusteluilta, sanojen vaihdoilta, jotka vievät niin yksilöitä kuin yhteiskuntiakin eteenpäin. Ilman järkevää keskustelua tulevaisuuden googlet tai oppivelvollisuudet voivat jäädä syntymättä. Näin populistisen retoriikan avulla on sanoilla saatu pahaa aikaan.

Sanoilla voi siis saada paljon aikaan, sekä hyviä että huonoja asioita. Joskus myös sanojen hyvyyttä tai pahuutta voi olla vaikea arvioida, sillä ikävätkin tavat käyttää sanoja voivat johtaa kehitykseen mutta toisaalta mukavat sanat voivat johtaa kehityksen suhteen stagnaatioon. Joka tapauksessa oikein käytettynä sanoilla voi saada erittäin hienoja asioita aikaan, kuten uusia kokemuksia, uuden oppimista, ihmisten ymmärrystä maailmaa ja toisiaan kohtaan, kehitystä ja ennen kaikkea hyvää mieltä. Toisaalta väärin käytettynä sanoilla voi saada myös pahaa aikaan, kuten vastakkainasettelua, pahaa mieltä, epäluottamusta ja yleisen kehityksen laantumista.

Nyt syksyllä 2018 elämme aikaa, jolloin maailmassa on suhteessa vähemmän absoluuttista köyhyyttä kuin koskaan eikä maailman kehitys osoita pysähtymisen merkkejä. Kaikista ikävyyksistä huolimatta on tässäkin valossa siis syytä olettaa, että noin globaalisti sanoilla saadaan aikaan enemmän hyvää kuin pahaa. Hyvä voittaa. Sanoissa kuitenkin piilee paljon valtaa, ja valta on voimaa, joten on viisasta pitää mielessä Peppi Pitkätossun sanonta: Jos on hirmuisen vahva, pitää olla myös hirmuisen kiltti.

Lauri Ala-Mursula

NOVELLI

Jäässä

Herään aamulla jäätävään kylmyyteen. Tuntuu kuin talon sisällä olisi pakkasta, ainakin viisi astetta, ehkä enemmänkin. Kun tunnustelen kädelläni sivulle, huomaan, että vieressäni oleva patteri on sammunut, ja se on ihan jäinen. Veikkaisin, että talon lämmityskin on tehnyt saman. Ilma tuntuu nimittäin aivan hyytävän kylmältä. Uskon, että olisin herännyt kylmyyteen jo aiemmin, ellen olisi valvonut edellistä yötä muiden poikien kanssa, jonka takia nukuin viime yönä normaalia sikeämmin.

Tilanne on hämmentävä, koska eilen oli vielä melko lämmin syyspäivä, tosin myös erittäin saateinen. En olisi ikinä osannut odottaa pakkasen saapuvan vielä moneen viikkoon. Onhan nyt vasta syyskuu.

Kun viimein silmäni alkavat aueta kunnolla ja alan tottua valoon, huomaan, että huoneeni pieni ikkuna on jäänyt auki, ja siitä on tullut lunta sisälle. Lattialla on siis valtavasti lunta, suuria kinoksia. Ja parketti on jään peitossa. Varmaankin eilisen päivän sade on tullut sisään ja täyttänyt huoneen. Ja kun kylmyys on tullut, vesi on jäänyt. Huone näyttää ihan kuin talviselta pihamaalta. Ihmettelen nyt vieläkin enemmän, miksi en herännyt aikaisemmin. Täytyy olla hämmästyttävän hyvät unenlahjat, jotta voi nukkua tällaisessa huoneessa, sillä jopa sänkyäni on melko lailla lumen peitossa.

Huomaan täriseväni kylmyydestä, koska päälläni on vain pitkähihainen paita – josta olen erittäin iloinen – ja yöhousut, joten alan kaipailla lisää vaatetta. Kurkottelen sänkyäni reunalta ja kaivan sängyn alta lumiset tossuni ja pistän ne jalkoihini. Lumi tuntuu ikävältä nilkoissani, mutta parempi vaihtoehto tämä on kuin lumiselle lattialle hyppääminen avojaloin.

Menen vaatekaappini luo ja vedän kahvasta, mutta se ei aukea. Huomaan nyt sen olevan täysin jään ja lumen peitossa. Koitan vetää lujempaa, mutta kaappi on jäänyt liian tiukasti kiinni. Ensin ajattelen jättää asian sikseen, mutta sitten tajuan, etten voi selviytyä täällä, jos en saa lisää vaatetta. Kuolen muuten hypotermiaan.

Kylmyys hidastaa ajatuksenjuoksuani. Varmaan myös väsymys vaikuttaa siihen. Muistan kuitenkin pian äitini jättämän paksun turkistakin, ja siitä tulee tärkein päämääräni. Se on kuitenkin alakerrassa, ja sinne on pitkä matka. Uskoisin kuitenkin, että siellä on muutenkin lämpimämpää, koska vain omassa huoneessani oli ikkuna auki. Ja varmaankin ainoastaan minun huoneeni näyttää lumilinnakkeelta.

Menen makuuhuoneeni ovelle ja tunnen kylmyyden metallisesta ovenkahvasta. En kuitenkaan anna sen häiritä, vaan alan avata ovea. Mutta se ei aukea. Kahva ei käänny. Sekä kahva että ovi ovat jäätyneet kiinni, kuten arvata saattaa. Ovi on siis yhtä tiukasti suljettu, kuin vaatekaappini, ja varmaan jopa tiukemminkin. Riuhtaisen ovea vielä muutaman kerran niin lujaa kuin pystyn, mutta ovi tunnu liikkuvan minnekään. Onnistun ainoastaan reväyttämään oikean käteni tuossa touhussa, ja se muuten sattuu.

Istun sängylleni turhautuneena, ja alan toivoa, että olisin sittenkin muuttanut kerrostaloon. Oli virhe jäädä vanhempieni entiseen taloon asumaan keskelle maaseutua. Täällä kukaan ei kuule, vaikka huutaisin apua. Eikä tällä hetkellä näillä seuduilla olekaan ketään, kun kaikki ovat lähteneet johonkin lämpimään maahan lomailemaan. Kerrostalossa asuisi enemmän ihmisiä, joten joku varmaan sattuisi olemaan paikalla. Eikä pakkasen varmaankaan pääsisi nykyaikaisen asunnon sisälle yhtä helposti kuin tässä puisessa kaksikerroksisessa talossa, joka on ainakin viisikymmentä vuotta vanha.

En kuitenkaan voi jäädä koko päiväksi harmittelemaan huonoja valintojani, koska tärisen nytkin niin kovasti. Käärin siis peittona toimivan vilttini ympärilleni ja ryhdyn pohtimaan vaihtoehtoja,

miten päästä pois tästä huoneesta. Voisin koettaa kiivetä avoimesta ikkunasta, mutta se on niin pieni, etten mahtuisi siitä millään. Huoneessani on kyllä suurempikin ikkuna, mutta kun kokeilen sitä, huomaan sen olevan yhtä tiukasti jäässä kuin molemmat ovetkin. Voisin koettaa rikkoa lasin, mutta palaset vain raapisivat minua, eikä tämän ikkunan lähellä ole mitään tikkaita, joita pitkin voisin kiivetä. Joutuisin siis hyppäämään toisesta kerroksesta alas.

Ikkuna on niin jään ja lumen peitossa, ettei siitä näe ulos. Siirryn avoimelle ikkunalle nähdäkseni ulos, ja tajuan, että ulkona on niin paljon lunta, ettei varmasti edes sattuisi hypätä alas. Tajuan samaan aikaan, että jos hyppäisin ikkunasta näillä vaatteilla, jäätyisin kuoliaaksi ennen kuin pääsisin minnekään lämpimään. Kylään on yli kymmenen kilometriä matkaa, eikä lähempänä ole ketään asukkaita paikalla. Ja luultavasti jokainen pois lähtenyt on myös sammuttanut lämmityksen poissaolonsa ajaksi.

Yritän keksiä, miten saisin lisää vaatetta, jotta voisin lähteä matkaan, mutta mieleeni ei tule mitään keinoa, miten voisin saada vaatekaapin oven auki.

Huomaan nyt huoneeni nurkassa selloni, joka on haljennut kylmyydestä. Tulen surulliseksi, koska selloni on minulle tärkeä tunnetasolla, ja muutenkin se maksoi yli kaksi tuhatta euroa. Pakkasen takia meni siis paljon rahaa hukkaan. Joudun myös lopettamaan soittoharrastukseni, koska minulla ei varmasti ikinä ole varaa ostaa uutta selloa. Alan vihata talvea yhä vain enemmän.

Nyt ei kuitenkaan ole paras aika harmitella selloni kohtaloa, koska tärkeintä olisi tällä hetkellä yrittää pelastaa itseni tästä hyytävästä kylmyydestä. Menen kuitenkin selloni luo. En siksi, ettenkö uskoisi näkeväni sitä enää koskaan ja haluaisin hyvästellä sen, vaan koska olen huomannut sellon piikin. Se on metallia, joten se varmaan kestäisi, jos yrittäisin rikkoa vaatekaapin oven.

Alan repiä ja väännellä piikkiä irti. Kuulostaa pahalta, kun näen puun taipuvan ja halkeilevan, kun taivutan tuota metallitikkuja. Revähtäneeseen käteeni sattuu, mutta tiedän kuitenkin tämän olevan paras vaihtoehto. Harmittaa vain kovasti tuottaa niin suurta tuskaa rakkaalle sellolleni. Sellolle, jota olen soittanut vuosikaudet, ja sellolle, jota soittamalla hurmasin kaikki koulun tytöt.

Päätän kuitenkin sysätä tunteeni sivuun ja olla välittämättä, kun repäisen piikin lopullisesti irti. Tikku on melko kapea, mutta koska se on metallia, uskoisin sen kestävä. Ja sen päässä oleva terä auttaa varmasti reiän tekemistä vaatekaapin oveen.

Otan sellon piikistä kiinni kaksin käsin ja nostan kädet iskuasentoon ovea kohden. Tunnen kivun olkapäässäni, mutta isken silti niin kovaa kuin pystyn.

Oveen tulee vain pieni kolo. Isken vielä muutaman kerran ja kolo laajenee hieman. Tajuan kuitenkin, että vaatekaappi on kokonaisuudessaan tammea, eli vahvinta puuta Suomessa, ja puu on ainakin kolme senttiä paksu. Minulla menisi siis todella kauan ennen kuin saisin edes reiän oveen, ja sen suurentamiseen sen kokoiseksi, että saisin vaatteita sieltä, menisi vielä enemmän aikaa.

Päätän siis yrittää tehdä minun kokoistani aukkoa huoneeni oveen, jotta voisin hakea äitini turkistakin. Ovi jostain syystä ei ole lähellekään niin paksu, kuin vaatekaapissani. En tiedä, mitä puuta ovi on, mutta sen tiedän, ettei se ole ainakaan tammea.

Ryhdyn siis hakkaamaan ovea niin lujaa kuin osaan, eikä mene montaa minuuttia, kun piikki menee oven läpi, ja ovessa on reikä.

Väsytys alkaa kuitenkin jo painaa hakkaamisen ja huonojen yöunien takia, eikä kylmyys auta asiaa, joten alan epäröidä, saanko työtä tehtyä. Päätän kuitenkin olla vahva ja jatkaa. Alan hakata reiän ympäriltä niin, että puusta alkaa lohkeilla palasia. Työ on melko rankkaa, mutta toisaalta siinä tulee myös vähän lämmin, ja tarkenen paremmin kylmyydessä, vaikka ylläni ovat vain yövaatteeni ja viltti, joka onneksi lämmittää hieman.

Kylmä ja uupumus purevat jo aika kovaa, kun viimein saan ison palasen lohkeamaan ovesta. Aukko on jo sen verran iso, että saattaisin mahtua siitä. Ennen kuin menen läpi, kertaan vielä, tarvitsenko enää mitään huoneestani. Päädyn siihen tulokseen, että viltti on huoneeni ainoa

tarpeellinen asia. Muutenkin kaikki laatikot ovat varmasti jäässä, enkä edes omista mitään, mikä hyödyttäisi minua näin oudossa tilanteessa. En nimittäin ole sattunut ostamaan mitään paristoilla toimivia lämmittimiä. Ja kaikki sähköllä toimiva on turhaa, koska kylmyys on ilmeisesti pysäyttänyt sähköyhteydet talon sisällä. Ainakaan valot eivät toimi, eivätkä lämpöpatterit, eikä seinään kytketty radionikaan.

Päätän ottaa varalta sellon piikin mukaan siltä varalta, että joudun tekemään reiän jonnekin muualle, ja tunkeudun ovesta läpi. Puunsäleet raapivat hieman kylkiäni, ja kylmyyden vuoksi se satuu normaalia enemmän, mutta puren hampaani yhteen ja koetan vain kestää sen.

Kun saan toisenkin jalkani ulos ovesta, alan viimein tiedostaa ympäristöäni. Luulin, että muut huoneet olisivat lämpimämpiä ja kuivempia, mutta olin väärässä. Koko yläkerta, ainakin aulatilat, ovat jään ja lumen peitossa, kuten minunkin huoneeni. Pöytien päällä on monta senttiä lunta ja lattialla paikoin sitäkin enemmän. Pöydällä on lasi täynnä limsaa, jäätynyttä limsaa, joka sekini on peittynyt lumeen. Televisiokin on jäässä, ja näen, ettei sekään ole toimintakunnossa. Eikä mikään muukaan laite.

Ryhdyn etsimään paikkaa, josta lumi ja vesi, joka on sittemmin jäätynyt, on päässyt sisään. Kaikki ikkunat näyttäisivät olevan kiinni, ja samoin parvekkeen ovi. Kun katseeni siirtyy ylemmäs, huomaan katossa järkyttävän kokoisen reiän. Se on hieman samannäköinen kuin minun tekemä reikä huoneeni oveen, mutta paljon suurempi, aivan valtava oikeastaan. Katossa oleva reikä on myös paljon epätasaisempi.

En keksi mitään, mikä olisi voinut tehdä tuon aukon. Tuuli ei onnistuisi katkomaan lautoja keskeltä kattoa, eivätkä linnut taas saisi nokittua tai revittyä niitä palasiksi. Ja jos linnut olisivat tehneet sen, laudan palasia olisi pudonnut maahan.

Tarkistan vielä isosta lumikinoksesta jalalla potkimalla, josko siellä olisi lautoja, mutta en löydä mitään. Kaikki syyt katon hajoamiseen vaikuttavat yhtä kaukaa haetuilta.

Alan katua viivyttelyäni yläkerran aulassa, koska liikkeeni alkavat olla jo melko kankeita, vaikka heräämisestäni on alle puoli tuntia aikaa. Tarkasti en tietenkään aikaa voi sanoa, koska kellot eivät toimi, mutta yli puolta tuntia aikaa ei ainakaan ole vielä kulunut.

Ilmeisesti nyt on myös aamu, koska ulkona on vielä hieman hämärää. Mutta nyt osaan kaikesta huolimatta olla iloinen, että tällainen päivä tuli syksyllä eikä talvella. Koska jos talvella lumi olisi vallannut taloni, enhän näin aikaisin olisi nähnyt yhtään mitään, ja joutuisin sokkona liikkumaan hyissessä talossani. Jos nyt olisi keskitalvi, auringonnousuun olisi vielä useampi tunti aikaa.

Lähden kävelemään lumisia portaita alas tukien kulkuani kylmästä metallikaiteesta. Kolmanneksi ylimmällä portaalla kuitenkin tasapainoni pettää ja liukastun. Lennän alas portaita hieman törmäillen seiiniin. Sellon piikki huitoo joka suuntaan, kun koitan pysäyttää liu'un. Yrityksistäni huolimatta luisun koko matkan alas asti. Lyön pääni portaaseen ja kuuluu voimakas ääni.

Huomaan kohta makaavani alakerran lattialla, ja päätäni jomottaa kovasti. Pikkuhiljaa myös sääreeni hiipii viiltävä kipu, ja näen verivanan valuvan pitkästä haavasta. Ilmeisesti olen huitaissut piikillä jalkaani, sillä piikin kärkikin on hieman verinen.

Alan ehdottomasti katua, että otin tuon viheliäisen tikun mukaan. Siitä on ollut vain harmia. Piikki raapaisi minua sääreen varmasti kostoksi sellon menetyksestä. Enkä olisi varmaan menettänyt tasapainoanikaan ilman tuota metallista keppiä. käteni olisivat olleet tyhjä, olisin voinut pitää kunnolla kiinni kaiteista, enkä olisi kaatunut.

Nousen ylös kivusta huolimatta, ja koetan tasapainotella keittiöön. Nyt jonkinlainen side olisi järkevä laittaa tuohon jalkaan. Sen verran olen elokuvia katsonut.

Vaikka alakerta on aika pitkälti lumen peitossa, niin onnekseni täällä ei ole jäätä. Jos olisi, kaatuisin varmaan koko ajan. Nytkin on jo tarpeeksi haastavaa pysyä pystyssä, kun jokainen askel satuu ja kipu vie keskittymiskyvyn.

Saavutan viimein keittiön ja siellä odottavan lääkekaapin. Sen ovi on hieman jässä, mutta saan revittyä sen auki muutamalla erittäin kivuliaalla kiskaisulla. Kaivan kaapista sideharsoa ja otan Burana-paketinkin pöydälle. Tuo särkylääke saattaisi auttaa kipuihin.

En ole ikinä sitonut mitään. En ole ikinä edes nähnyt kenenkään käyttävän sideharsoa. Enkä tietenkään ole kuunnellut myöskään terveystiedon tunneilla. Joudun nyt kuitenkin itse pärjäämään, koska kukaan ei voi auttaa minua.

Ryhdyin käärimään sidettä verisen sääreni ympärille, mutta se aukeaa aina sitä mukaa kun saan sitä sidottua. En tajua, miten tämä pitäisi tehdä. Alan turhautumaan, ja lopulta teen vain solmun jalan ympärille, ja alan sitten kietomaan sidettä solmun päälle. Olen kuullut joskus, että side pitää laittaa tiukalle, joten kiristan sen mahdollisimman tiukalle, kuitenkin niin, ettei se satu. Pistän vielä loppuun solmun ja ihailen veren tahrin taideteostani.

Päätäni alkaa kivistää ja avaän Burana-paketin. Menen keittiön vesihanauksen luo ja yritän nostaa tyhjää lasia pöydältä, mutta tajuan sen jääntyneen kiinni siihen. Tyydyn juomaan suoraan hanasta. Kuitenkin kun avaän sen, sieltä ei tule yhtään mitään. Tyhmä minä. Jos koko muu talo on umpijäissä, miksi vesijohdot eivät olisi. Tyydyn siis vain heittämään särkylääkkeen kuivaan kurkkuun ja tunnen, kuinka se laskeutuu alas ruokatorveani.

Menen viimein hakemaan turkistakkia. Vaatekaapin ovi on auki. Unohdin ilmeisesti sulkea sen eilen, kun pistin takkini kaappiin. No, se on minun onneni. Eipä tarvitse repiä kipeällä kädelläni.

Revin paksun, karvaisen takin henkarista ja pyöräytän sen ylleni. Vaikka takki on viileä, tunnen sen paksuuden heti, ja jonkinlainen euforia valtaa hetkellisesti kehoni. Voi, kuinka ihminen voikaan iloita pienistä asioista. Ja voi, kuinka hyvältä paksu, pitkä ja erittäin ruma takki voi tuntua nuoren pojankin yllä, kun on ensin viettänyt puoli tuntia kirpeässä pakkasessa yövaatteisillaan.

Vietän hetken vain nauttien lämmöstä ja pehmeästä takista. Hetken oltuani mieleni kuitenkin täyttyy suuresta tarpeesta päästä pois tästä huurteisesta talosta. Kaikki ikkunat ovat jässä, ja lunta on kaikkialla. Talvi tuntuu työntyvän joka huoneesta, vaikka pitäisi vielä olla varhainen syksy. Haluan pois tästä talosta. En edes vaivaudu etsimään kunnon kenkiä. Otan vain tuolin, rikon olohuoneen valtavan ikkunan, ja lähden.

Ella Jämsä

SARJAKUVA

